

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΖ'.

Συνδρομή ἑτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἀρροῦνται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Ἐκαστ. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσια. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενιαγωγίου 14.

13 Ἰανουαρίου 1889

ΧΑΡΑΛΔΟΣ

Ο ΗΓΕΜΩΝ ΤΩΝ ΒΑΡΙΑΓΩΝ

Βυζαντινὸν ἱστορικόν.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Γ'.

Τοιοῦτο τοῦ Βίκιγκος Σιγούρδου τὸ παρελθόν· ἀλλὰ καθ' ἣν ἐποχὴν ἀρχεῖται τὸ παρὸν διήγημα, ἦτοι κατὰ τὸ 1028, εὐρίσκομεν αὐτὸν ἐγκαταλείψαντα πλέον τὴν θάλασσαν, καὶ εἰς τὰς εὐρείας αὐτοῦ κτήσεις ἀναπαυόμενον. Νυμφευθεὶς ἄλλοτε νεαρὰν χήραν, ἧτις εἶχεν ἐκ πρώτου γάμου παῖδα ὀνόματι Ὀλάφον, ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς υἱὸν μονογενῆ, ὃν ἐκάλεσε Χαράλδον κατὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς οἰκογενείας Χαράλδον ἢ τὸν Ἀβροκόμην. Ὁ ἐν λόγῳ Ὀλάφος ἦν αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ἀργότερον περιώνυμος ἅγιος καὶ πάτρων τῆς Νορβηγίας, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐρρήθησαν τὰ δέοντα. Βασιλεύσας κατὰ τὸ 1017 μετὰ πολλὰς περιπέτειας, ὃν ἀνέφικτος ἀποβαίνει ὧδε ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις, κατεῖχεν ἤδη τὸν θρόνον ἀπὸ ἑνδεκα ἐτῶν. Καὶ κατὰ μὲν τὰς πρώτας αὐτοῦ στρατείας, δι' ὧν κατέκτησε τὴν Ἰσλανδίαν καὶ τὴν Σκωτίαν, ὁ Σιγούρδος, συνεκστρατεύσας μετὰ παντὸς αὐτοῦ τοῦ στολίσκου, παρέσχεν ἀνεκτίμητον συνδρομὴν· ἀλλ' ὅτε ἀργότερον ὁ Ὀλάφος ἀπεφάσισε τὴν εἰς Δανίαν εἰσβολήν, ὁ Βίκιγξ, στενὸς τυγχάνων φίλος τοῦ Δανοῦ ἀνακτοῦ Κνούτου, κατέκρινε τὸ ἐγχείρημα, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὰ ἴδια.

Πλὴν δὲ τούτου ὑπῆρχε καὶ λόγος ἕτερος διὰ τὴν ὑφισταμένην ψυχρότητα. Ὡς ἤδη γνωρίζομεν, ὁ νέος ἅγιος ἦν θερμὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ νεοφώτιστος, ἐπέδωκε παντὶ σθένει τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ κράτει διὰδοσιν αὐτοῦ, καὶ μετήρχετο, κατὰ τὸ σῶνθηες, πᾶσαν σκευωρίαν καὶ ὠμότητα, ἵνα ἐπιβάλλῃ τὸ θρησκευμα τῆς ἀγάπης καὶ ὁμονοίας. Οὐ μόνον δὲ τοὺς διωγμοὺς τούτους ἀναφανδὸν ἀπετροπιάζετο ὁ γέρον Βίκιγξ, ἀλλὰ καὶ πεισμώνως ἐπέμενεν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν Ἀζων, μεθ' ὅλας τοῦ βασιλέως τὰς παρακλήσεις καὶ ἀπειλάς.

ΤΟΜΟΣ ΚΖ'. 1889.

— Ἄφες, ἔλεγεν εἰς τὸν ἐστερμμένον ἱεροκήρυκα. Τίς δράκων, ἀφοῦ γηράσῃ, ἀλλάσσει τὸ δέσμα; Ἐβδομήκοντα χρόνους ἐλάτρευσά τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων, οὐδ' αἰσθάνομαι σήμερον ὄρεξιν πρὸς ἐξωμοσίαν. Ἡ γελοέσσα τῆς νεότητος θεά, ἡ Ἰδοῦνα, πολλάκις ἔστεψε διὰ ῥόδων τὰς ἡδὴ λευκάς ταύτας τρίχας, καὶ ὁ χαριτόβρυτος αὐτῆς σύζυγος Βράγκας. Θεὸς τῆς ψυχῆς, ἐνέπλησε μαγείας τὴν ἀνθρωπίν μου ἦθην. Ἡ ἐπαφρόδιτος Φρέϊα νυλόγησε τοὺς πρώτους μου ἔρωτας. Ὁ μέγας Ὀδίν, ὁ πατὴρ τῶν Ἀζων, ἐκ τοῦ Βαλασκιόλφ, τοῦ ἀστρολαμποῦς αὐτοῦ μεγάρου, ἐξέτεινεν ἐπ' ἐμοῦ χεῖρα προστατίδα. Ἡ ἀθάνατος αὐτοῦ συμβία Φρίγκα, τῶν συνοικισίων ἑφορος, μοὶ προσήνεγκεν ἀργότερον τὸν γαμήλιον στέφανον. Ὁ φαεινὸς Βάλδερ, ὁ θεὸς τῆς ἀγαθότητος, μοὶ ἐνέπνευσε τὸ φίλτρον πρὸς τοὺς οἰκείους, καὶ τὴν γενναιοφυχίαν πρὸς τοὺς ἐχθρούς. Ὁ φοβερός Θῶρ, ὁ θεὸς τοῦ πολέμου καὶ τοῦ κεραυνοῦ, ὁ κραδαίνων τὴν ἀπρόσμαχον σφύραν, κατήρχετο ἐκ τοῦ φρουρίου αὐτοῦ Θροῦδβαγκ, καὶ μετ' ὠδήγει εἰς τοὺς περικλειεῖς μου ἀγῶνας. Τὸν στόλον μου ἐβαυκαλίζον ἡρέμα αἱ θυγατέρες τοῦ Αἰγνῆρ εἰς τ' ἀφρόεντα αὐτῶν στέρνα. Καὶ ἤδη, ὅτε αἱ τρεῖς Νόρναι ἔπαυσαν δι' ἐμέ ποτιζοῦσαι ἐν τῷ σπηλαίῳ αὐτῶν τὸ δένδρον τῆς ζωῆς, ἤδη ὅτε βλέπω πρὸ ἐμοῦ τὸ πολύχρωμον Βίφροστ, τὸ φέρον εἰς τὴν Βαλχάλαν, ἤδη ὅτε μακρόθεν μετ' ἀκούσιν οἱ προπύργιοί μου, οἱ τρυφῶντες εἰς τὰ ἡλύσια πεδία τοῦ Γλαδσχεῖμ, μοὶ ὁμιλεῖς σὺ περὶ ἀλλαξοπιστίας. Οὐχί, οὐχί! Εἰς ἐμέ ἐν ἀκόμῃ μένει. Ἡ ἐγκαιρος διάτμησις τῶν φλεβῶν, ἀφοῦ αἱ Βαλκύραι μετ' ἀπηνήθησαν, καὶ τότε ὑμεῖς ἄσατε παρὰ τὸν τύμβον τὴν ἀρμόζουσαν δράπαν, ἔργον τῶν θεοπνεύστων Σκάλδων, καὶ ἄφετε πλέον εἰς τὴν ἀλάνθαστον Σάγαν, τὴν θεὰν τῆς ἱστορίας, τὴν περαιτέρω περὶ τῆς μνήμης μου φροντίδα.

Ἄλλ' ἡ ἀντίστασις αὕτη ἐτι μάλλον ἐξῆπτε τὸν ἱερὸν ζῆλον τοῦ Ὀλάφου, καὶ τότε ὁ γέρον Βίκιγξ εὐχερῶς παρεφέρετο.

— Πῶς, ἀνέκραζεν, ὑβρίζεις τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων μου, καὶ εἰς ἀντάλλαγμα μοὶ προτείνεις τοὺς πελιδνοὺς τούτους καὶ ἀνυποδῆτους ἁγίους,

ὦν μοι· δεικνύεις τὰς εἰκόνας. Ἐπλάσθησαν δι' ἄλλα κλίματα, οὐχὶ διὰ τὸν ἡρωϊκὸν καὶ κρυσταλλόπηκτον βορρᾶν. Ἰδὲ πῶς τρέμουν τὰ κρυμώδη μέλη. Ῥίψον αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ ὅπως ἐκεῖ θερμανθῶσιν.

Ὡς ἦν ἐπόμενον, ἡ ἔρις αὕτη ταχέως ἐδινώθη, καὶ ἅμα θανούσης τῆς μητρὸς τοῦ Ὀλάφου, ἐπῆλθεν ὁλοσχερὴς διάστασις. Ὁ Σιγοῦρδος διεβίου ἔκτοτε εἰς Βιέλαν μετὰ τῶν ἀρχαίων αὐτοῦ ἀκολουθῶν καὶ τοῦ υἱοῦ Χαράλδου, ὅστις ἀπετέλει τὴν χαρὰν αὐτοῦ καὶ τὸ καύχημα. Εἶχε δὲ πλῆρες εἰς τοῦτο δίκαιον, διότι πράγματι ὁ νέος ἐκεῖνος, ὁ καὶ ἥρως ἡμῶν, ἦν ἄξιος τοῦ πατρικοῦ φίλτρου, καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, ὃν εἰς πάντας ἐνέπνεεν.

Εὐσταλὴς καὶ ῥωμαλέος, ἔφερεν ἐπὶ σώματος ἡρωϊκοῦ κεφαλὴν ἀμίμητον, ἣν ἔστεφεν ἀληθὲς διάδημα ξανθῶν βοστρύχων. Ἀλλ' ἀνεκκλήτων ἰδίως μαγεῖαν ἐξήσκουν οἱ μεγάλοι αὐτοῦ κυανοὶ ὀφθαλμοί, οἵτινες συνήθως ῥεμβώδεις καὶ δι-
 αυγεῖς, ἐσπινθίζον, ἅμα ἐξήπτετο, ὡς θυελλῶδες στερέωμα. Φυσικὸν ἄρα ὅτι, ἅμα ἐνεφανίζετο, ψίθυρος διέτρεχε τὸν ὁμίλον τῶν παρισταμένων, καὶ οἱ μᾶλλον δεισιδαίμονες ἐφαντάζοντο ὅτι ὀρώσι πρὸ αὐτῶν τὸν θεὸν Βάλδουρ.

Εἶχε δὲ ὁ Χαράλδος τὴν ψυχὴν ἐφάμιλλον τοῦ σώματος. Ἀγαθὸς ἄλλως καὶ γενναϊόφρων, διεκρίνετο ἀπὸ τῶν παιδικῶν ἔτι χρόνων ἐπὶ τῇ παραβόλῃ αὐτοῦ ἀνδρείᾳ. Εἰς πάντας τῶν ὁμηλικῶν τοὺς ἀγῶνας ἐπρώτευσεν, καὶ πολλὰ ὑπῆρχον ἀνέκδοτα περὶ τῶν ἄθλων αὐτοῦ ὡς θηρευτοῦ. Μετ' ὀλίγων ὀπαδῶν, καὶ ὡς μόνον ὀπλὸν φέρων βραχὺ ἀκόντιον, ἀπῆρχετο εἰς τὰ ὄρη, ὅπως ἀναζητήσῃ τὴν ἄρκτον εἰς τὸ ἄντρον αὐτῆς. Μόλις ἐπεφάνετο τὸ φοβερόν θηρίον, ὥρμα κατ' αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἀπλῶς θεωμένων, καὶ πάντοτε ἦρε τὴν νίκην. Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἐπετίθετο, ὠλισθήσεν αἴφνης ἐπὶ τοῦ κρυσταλλώδους ἐδάφους. Ἡ ἄρκτος δι' ἐνὸς ἄλματος εὐρέθη ἐπ' αὐτοῦ, καὶ οἱ δύο τοῦ Χαράλδου ἑταῖροι, κραυγὴν φρίκης ἀφέντες, ἔσπευσαν εἰς ἐπικουρίαν· ἀλλ' ἐκεῖνος δι' ἐνὸς νεύματος παρεκώλυσεν αὐτοὺς. Δεινὸς τότε ἐπηκολούθησεν ἀγὼν μετὰ τοῦ θηρὸς καὶ τοῦ ἥρωος, οἵτινες ἕνα πλεόν ἀπετέλουν δυσδιάκριτον ὄγκον. Οἱ φοβεροὶ γαμψώνυχες τῆς ἄρκτου ἐσχίζον τοῦ Χαράλδου τὰς σάρκας, καὶ ἡ χιὼν ἐδάφετο ἐρυθρά, ἀλλ' ἐκεῖνος, περιβαλὼν εἰς τὰς σιδηρὰς αὐτοῦ ἀγκάλας τὸ ἀσπαῖρον τέρας, οὐδ' ἐφαίνετο εἰς τοῦτο προσέχων. Τέλος ἔληξεν ἡ στυγερά περίπτυξις· ὁ Χαράλδος ἀνηγέρθη αἰματόφυρτος καὶ χαινούσας φέρων εἰς τὰ νῶτα πληγὰς, ἀλλ' ἡ ἄρκτος ἔκειτο εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ νεκρά.

Περιπαθῶς δ' ἐφίλει ὁ ἥρως ἡμῶν καὶ τὴν θάλασσαν. Μόλις οἱ ἐξφκειωμένοι αὐτοῦ ὀφθαλμοί

διέκρινον προσεγγίζουσιν τὴν θύελλαν, ἔλυσεν τὴν λέμβον, ἔργον τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν, καὶ ἀπεμακρύνετο τῆς ἀκτῆς. Πολλάκις τὸ κέλυφος ἀνετρέπετο ὑπὸ τῶν πελωρίων κυμάτων, ἀλλὰ νήχων τότε ὡς δελφίν, ἀνήγειρ' αὐτό, καὶ σπανίως ἐπίστρεφε πρὸ τῆς βαθείας νυκτός. Ὅτε ὁ κλύδων ἐμαίνετο βιαιότερον, ὁ γέρον Βίκιγξ κατήρχετο παρὰ τὴν θύνα, καὶ καθήμενος ἐπὶ βράχου, ἐζήτηε μακρόθεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τὸ μελανὸν σημεῖον, ὅπερ ἔφερε τὸν τιμαλφέστερον αὐτοῦ θησαυρόν. Καὶ προσέσειε μὲν τὴν κεφαλὴν, αὐτὸς ὁ εἰθισμένος εἰς μακρὸν βίον κινδύνων, ὁ τὴν θάλασσαν θεωρῶν ὡς δεύτερον αὐτοῦ στοιχεῖον, ἀλλ' ἀπήστραπτον συνάμα ἐξ ὑπερφηανείας οἱ δύνοντες αὐτοῦ ὀφθαλμοί.

Ἐπίσης ὅτε περὶ τὸ ἔαρ κατήρχοντο πρὸς τὰς μεσημβρινωτέρας θαλάσσας τὰ πελώρια κήτη καὶ πρὸς λείαν αὐτῶν ἐξήρχετο ἑορτάζουσα πᾶσα ἡ πατρία, ἐκ τῶν πρώτων ἔσπευδεν ὁ ἡμέτερος ἥρως, ὅστις ἀψηφῶν τὸν κίνδυνον, τὸ σκαφίδιον αὐτοῦ ὤθει συνήθως ὑπ' αὐτὰ τὰ στέρνα τοῦ ὑδροβίου τέρατος, καὶ τὸ δόρυ ἐνεπήγνυνεν οὕτω εἰς τὸ μέρος τῆς καρδίας.

Ἀλλ' ἰδίως ἦν εὐτυχὴς ὁ Χαράλδος τὸ ἐσπέρας, ὅτε ὁ Βίκιγξ, μετὰ τὸ κοινὸν δεῖπνον, ἀφηγεῖτο τοὺς ποικίλους αὐτοῦ ἄθλους. Πάντες τότε περιεστοίχιζον τὸν πρεσβύτην, ἀλλ' ὁ νεανίας παρὰ τοὺς πόδας τοῦ πατρὸς καθήμενος, ἐπλανᾶτο εἰς σφαίρας ἰδεώδεις, καὶ πολλάκις ἐδάκρυεν ἐξ ἀκαθέκτου συγκινήσεως.

Παραστῶμεν πρὸς στιγμὴν εἰς μίαν τοιαύτην συνάθροισιν. Ἐπαρχίαν ὅλην κατέχον τὰ κτήματα τοῦ Βίκιγκος, καλύπτοντα ὄρη καὶ λόφους καὶ κοιλάδας, καὶ εἰς θαυμασίαν φύρδην καταλήγοντα. Τὰς κορυφὰς τῶν λόφων ἐκάλυπτεν ἡ πίτυς, ἀλλ' εἰς τὰς ὑψυρεῖας καὶ τοὺς ἀγρούς ἡ πλοῦτο κυμαινόμενον πέλαγος στάχυν ἀνδρομήκων. Πολλαχοῦ γελοέσαι λίμναι ἐξέτεινον εἰς τὴν πέριξ φύσιν τὸ κάτοπτον αὐτῶν, καὶ ἀλαζόνες ἐπλανῶντο εἰς τὰ δάση ὁ ἄλκης καὶ ὁ ῥέννος, ὅπως πίωσιν ἐκ τῶν μορμυρίζοντων ρυάκων. Οὐδ' ἔλειπον οἱ πράσινοι λειμῶνες, ἐν οἷς ἔβοσκον ἀγέλαι μυριοπληθεῖς, καὶ μῆλα χιονώδη, παρεμφερῆ πρὸς τοῦ ἔαρος τὰ νεφύδρια, τὰ ὑπὸ τοῦ ζεφύρου διωκόμενα. Ἀλλ' ἰδοὺ οἱ σταῦλοι. Τριάκοντα πῶλοι ἀκράτητοι, καὶ ταχεῖς ὡς οἱ ἑτησίαι, ἥσθιον ἐκεῖ νεοθαλῆ χλόην· αἰχμαῖται ἦσαν πᾶσαι λευκαί, καὶ τὰ πέταλα ἐξ ἀργύρου.

Ὀλίγον περαιτέρω ἵσταται τὸ μέγαρον, οὐ τὸν ἰσόγειον ὄροφον κατέχει πάντα ἡ μεγάλῃ αἰθουσα τοῦ ἐστιατορίου. Ἐκ δρυὸς κατεσκευάσθη αὐτὴν περιώνυμοι τέκτονες, καὶ ἡ τράπεζα διήκει ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον, ἀστράπτουσα ὡς ὁ χάλυψ. Ὅτε, κατὰ τὰς χειμερινὰς τοῦ Φοίβου τροπὰς, τελεῖ-

ται ἡ μεγάλη εορτὴ τοῦ Φρέυρ, θεοῦ τῆς εὐφορίας, καὶ παρατίθεται ὁ ἱερός αὐτοῦ κάπρος, παρακάθηνται πέντε δαιτυμόνων ἑκατοντάδες, ἀνὰ δέκα δωδεκάδας καθ' ἑκατοντάδα, ¹⁾ εἰς τὴν ἐπίσημον πανδαίσίαν, καὶ ὁμῶς ἡ αἴθουσα φαίνεται κενή. Τὴν ὀροφὴν βαστάζουσι, δικὴν κιόνων, δύο ἀγάλματα θεῶν, ὁ Ὀδὶν συσπῶν τὰς ὀφρῦς, καὶ ἡ Φρέια, ὡς στέμμα φέρουσα τὴν ἡμισέληνον. Ἐν τῷ μέσῳ ἐστὶ ὑψηλὴ ἐστία καὶ ἐπὶ πυρ ζωηρόν, καὶ διὰ τῆς ἀνοικτῆς καπνοδόχης εἰσδύει τῶν ἄστρον τὸ σέλας. Ἐπὶ τῶν τοίχων ἐκ χρυσῶν ἡλων κρέμονται θώρακες καὶ περικεφαλαῖαι, καὶ ἄσπιδες ἀστράπτουσαι ὡς τῆς σελήνης ὁ δίσκος.

Ἀκριβῶς καθ' ἣν ὥραν προσερχόμεθα, τὸ δειπνον ἔληξεν. Ὁ γέρον Σιγουρδος κάθηται εἰς τὴν συνήθη αὐτοῦ θέσιν μεταξύ τῶν δύο εἰδώλων. Τὸν θρόνον αὐτοῦ καλύπτει ἄρκτου δορά· ὁ φάρυγξ χαίνει ἐρυθρός, καὶ ἀργύρου φύλλα περιβάλλουσι τοὺς γαμφώνυχας. Ὁ γέρον ἀφηγεῖται τοὺς μακροὺς αὐτοῦ πλόας εἰς τὰς ἀγρίας θαλάσσας τοῦ βορρᾶ, καὶ εἰς τὰ μεδιῶντα τῆς ἀνατολῆς πελάγη. Πάντες ἐκθύμως ἀκροῶνται, ἀλλ' ὁ Χαράλδος κρέμαται εἰς τὰ χεῖλη τοῦ πατρός, ὡς ἡ μέλισσα εἰς τὸ ρόδον. Καλλιπάρειοι κόραι κομίζουσι τὸ ἀφρίζον μέθυ, καὶ πληροῦσιν ἐρυθρίῶσαι τῶν δαιτυμόνων τὰ κέρατα. Οἱ ὄρωντες τότε τὸν ῥωμαλέον πρεσβύτην θωπεύοντα τὸν λευκὸν αὐτοῦ πώγων ἀνθυμούνται τὸν θεὸν τῆς ποιήσεως Βράγαν, καθήμενον ὑπὸ τὸ δένδρον τῆς ζωῆς παρὰ τὴν ἀπαύστως κελαρύζουσαν πηγὴν τοῦ Μίμερς, καὶ τοὺς θαυμασίους ἐκτυλίσσοντα μύθους τοῦ Χαβαμάλ. ²⁾

—Φιλῶ περιπαθῶς τὰς κρυσταλλοζώστους ἡμῶν θαλάσσας, ἔλεγεν ὁ γέρον Βίκιγξ· τεσσαράκοντα ἔτη ἐπ' αὐτῶν ἐπλανήθην, καὶ προθύμως ἀνεπέτασα τὸ λευκὸν τῆς Ἑλλίδας ἰστίον εἰς τὴν παγερὰν τοῦ πόλου πνοήν, ἀλλὰ γνωρίζω κόσμον ἔτι περικαλλέστερον, τὸ Ἑλληνικὸν Ἀρχιπέλαγος, ὅπερ ὑπερβαίνει ἐν τῇ πραγματικότητι πᾶν ὅ,τι διηγοῦνται ἡμῖν οἱ Σκάλδοι περὶ τῶν ἡλυσίων τοῦ Ἰδαθάλ. Ἐκεῖ, ἀντὶ τοῦ φθισιῶντος ἡμῶν ἡλίου λαμπρὸς Φαῖθος λούει τὴν φύσιν πᾶσαν εἰς τὰς χρυσὰς αὐτοῦ ἀκτίνας. Ἐκεῖ ὁ διαυγὴς πόντος, μόλις ρυτιδούμενος ὑπὸ τὰς ἀπαλὰς θωπείας μυρεμφοῦ ζεφύρου, ἀσπάζεται τὰ κράσπεδα διανθῶν λειμώνων. Ἐκεῖ λαὸς ὅλος μαρμαρίνων θεῶν κοσμεῖ ἄλση ἀειθαλῆ, ὅπου τὴν δάφνην καὶ τὴν μυρσίνην συνδέουσιν ἀνέροντα στέφη εὐχρόων ρόδων. Ἐκεῖ παρὰ τὰ χρυσὰ μῆλα κρέμονται σταφυλαί, περιέχουσαι οἶνον φλογερὸν ὡς τὸ ἡδύτερον μέθυ. Ἐκεῖ μεδιᾷ ὁ οὐρανὸς τοσοῦτον διαυγής, ὥστε τὸ βλέμμα διεισδύει μέχρι

τῶν προθύρων τῆς Βαλχάλας. Ἐκεῖ ἡ νύξ ἀμιλλᾶται πρὸς τὴν ἡμέραν· ἀργυρὰ σελήνη, ἡ μυριάδες σπινθηρίζοντων ἀστέρων καταυγάζουσι τοὺς ὑψιτενεῖς κίονας νῶν θαυμασίων, περὶ οὓς πλανᾶται εἰσέτι ἡ σκιά τῶν ἀγόντων ἄλλοτε τὰς δημοτελεῖς θυσίας.

—Ἄλλοτε; διέκοψέ τις τῶν ἀκροατῶν.

—Ναί, ὑπέλαβεν ὁ Βίκιγξ, τὴν ἐξαίσίαν ἐκείνην χώραν κατῴκει ἄλλοτε λαὸς ἡρώων, ὁ εὐγενέστατος τῆς γῆς. Τὰ περικαλλῆ τεμένη κατέχον θεοὶ κραταῖοι, τὰς θαλάσσας διέσχίζον ὑπερήφανοι τριήρεις, ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἦνθον πόλεις ἀφνειαί, ἀληθεῖς ἐστὶν τῶν φώτων καὶ μουσεῖα πάντων τῶν θαυμάτων τῆς τέχνης. Ἀλλ' ἤδη πρὸ πολυλοῦ παρῆλθον οἱ χρόνοι ἐκεῖνοι. Οἱ θεοὶ ἐφυγάδεύθησαν, αἱ πόλεις ἀνεσκάφησαν, ἡ χλόη καλύπτει τὰ μαρμαρίνα δάπεδα, καὶ ὁ κισσὸς ἀνέρπει διὰ τῶν κλονιζομένων κιόνων τῆς μετόπης τῶν σηκῶν.

—Φεῦ, ἐψιθύρισε ὁ Χαράλδος, καὶ οὐδὲν ἀπέμεινε τῆς δόξης ἐκείνης;

—Ἀπέμεινε μία πόλις, ἡ πρώτη πασῶν, αἱ Ἀθῆναι. Ἐκεῖ ἀνθούσι πάντοτε σχολαὶ περιώνυμοι, καὶ διατηρεῖται ἀπαύγασμα τοῦ ἀρχαίου κλέους. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινές, ἀλλ' ὀλίγα περὶ αὐτῶν ἔμαθον, διότι περιωρίσθημεν εἰς τὴν λεηλασίαν τῶν νήσων.

—Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς χώρας οἰκοῦσι τὰς Ἀθήνας; ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ Χαράλδος.

—Ἄλλοτε βεβαίως, ἀλλ' οὐχὶ πλέον. Ἦδη σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἀνῆκει εἰς τὸν κραταῖον αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, ὅστις κυριαρχεῖ τοῦ ἡμίσεος κόσμου, ἀπὸ τοῦ βάρους ἄλλης τινὸς ἡπείρου, καλουμένης Ἀσίας, μέχρι τῆς Ἰταλίας καὶ Σικελίας, ὡς συχνάκις ἐπισκεπτόμεθα.

Δ'.

Ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς ἐν λόγῳ ἀφηγήσεως ἡ φύσις τοῦ Χαράλδου ἐφαίνετο μεταβληθεῖσα. Λησμονήσας καὶ τὴν θῆραν καὶ τὰς θαλασσίας ἐκδρομάς, ὑφ' ἐνὸς μόνου κατεβιβρώσκειτο πάθους, τῆς περιεργείας ἵνα μάθῃ πλείονα περὶ τῶν μακρυσμένων ἐκείνων χωρῶν, περὶ τῆς περιωνύμου πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τῆς λαμπρᾶς πρωτεύουσας, ἐνθα ἐβασίλευεν ὁ κραταιότατος μονάρχης τῆς γῆς. Ἡρώτα διαρκῶς καὶ τὸν πατέρα καὶ πάντας τοὺς εἰσπλέοντας εἰς τὴν Μεσόγειον, τοσοῦτον δὲ ἀφωσιώθη εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην, ὥστε μόλις ἔκλειε τοὺς ὀφθαλμούς, ἔβλεπε πρὸ αὐτοῦ μαρμαίρουσαν τὴν ἀγέρωχον παρὰ τὸν Βόσπορον βασιλεύουσαν, τοὺς χρυσοὺς αὐτῆς θόλους, τὰ μεγαλοπρεπῆ Ἀνάκτορα, τὴν ἀμύθητον τῆς Αὐλῆς πολυτέλειαν, τοὺς μεγιστάνας, τοὺς στρατοὺς καὶ στόλους, τὰς περικαλλεῖς δεσποίνας, καὶ πάντα ἐκείνον τὸν ἀγνώστον καὶ θαυμασίον κόσμον.

Ὑπὸ τοιούτων δὲ κατεχόμενος ἰδεῶν, κατε-

1) Οὕτως ὑπελόγιζον οἱ Νορμαννοί.

2) Χαβαμάλ, ἥτοι λόγος τοῦ Ὑψίστου δηλ. τοῦ Ὀδίν, ἑκαλεῖτο συλλογὴ παναρχαίων μύθων καὶ γνωμικῶν, διασωθέντων ἐν τῇ Ἐδδα τοῦ Σαιμούνδου.

λήθη τέλος ὁ Χαράλδης, ὡς ἦν ἐπόμενον, καὶ ὑπὸ τοῦ διακαοῦς πόθου ἵνα ἐπισκεφθῇ τὸ ξένον ἐκεῖνο Κράτος, ἵνα ἐπιχειρήσῃ καὶ αὐτὸς ἄθλους ἐφαμίλλους τῶν προγόνων. Οὐχὶ τοὺς ἄθλους τῶν Βικίγκων, καθ' ὅσον αὐθορμήτως ἀπηχθάνετο τὴν ἀδικίαν, ἀλλ' ἄλλους εὐγενεστέρους, πολέμους ἀληθεῖς κατὰ στρατῶν τακτικῶν, ὁδοιπορίας εἰς χώρας ὅπου ἦνθιι ὁ πολιτισμός, καὶ ὅπου αἱ γυναῖκες ὁμοιάζον πρὸς τὰς ἐπεράστους ἀκολουθούς τῆς Φρέϊας.

Τόσον δὲ σφοδρὸς ἦν ὁ πόθος οὗτος, ὥστε μάλιστα ἀνεχαίτιζεν αὐτὸν ἡ ἰδέα τοῦ γέροντος πατρός, ὃν τρυφερῶς ἐφίλει, καὶ πρὸς ὃν ὤφειλε τὰ ὕστατα καθήκοντα· ἀλλ' αἱ ἡμέραι παρήρχοντο βραδείαι, καὶ τοσοῦτον καταφανὴς ἦν τοῦ Χαράλδου ἡ ἀδημονία, ὥστε παρ' ἀπάντων παρετηρήθη. Ἐπὶ τέλους ἐν τούτοις ἔφθασεν ἡ τελευταία τοῦ γέροντος Βικίγκος ἡμέρα. Αἰσθανόμενος σθενυμένην τὴν λαμπάδα τῆς ζωῆς, ἐκάλεσε παρὰ τὴν κοίτην αὐτοῦ τὸν υἱὸν καὶ εἶπε:

—Σήμερον ἔδραξα τὴν Ἀγγουρβάδελ καὶ μοι ἐφάνη βαρεῖα, ἐφόρεσα τὴν κόρυθάν μου καὶ μοι ἐπίεσε τὸ μέτωπον, ἐκένωσα κέρας πλήρες μέθυος καὶ οὐδεμίαν ἠσθάνθη ἡδονήν. Ἡ γῆ ἐκλείπει πλέον δι' ἐμέ, καὶ μακρόθεν μαρμαίρει τῆς Βαλχάλης ἡ πρόσοψις. Ἀκούω τὴν φωνὴν τῆς Νόρνης, ἥτις μὲ καλεῖ, καὶ μοι δεικνύει ξηρὸν τὸ δένδρον τῆς ζωῆς. Σώρευσον τὴν σορόν μου παρὰ τὴν ἀκτὴν· ὁ φλοῖσθος τῶν κυμάτων βαυκαλίζει τὸν ἀνέσπερον ὕπνον, οὐδὲ ψάλλει τοιαύτην δράπαν ὁ μᾶλλον μουσόληπτος τῶν Σκάλδων. Ὅτε φωτίζει ἡ ὥρα Σελήνη τὰς πέριξ χιόνας, καὶ ἡ μεσονυκτία δρόσος ποτίζει τὸν ἐπιτύμβιον μου βούταν (λίθον), γινώριζε ὅτι κάθημαι ἐπὶ τοῦ λοφίσκου μου, καὶ πλανῶ τὰ κοῖλα ὄμματα ἐπὶ τῶν λείων στέρνων τῆς Πάνας, ἣν τοσοῦτον ἠγάπησα. Ποθῶ τὴν αἰωνιότητα, ὅπως οἱ κερμηκότες ποταμοὶ ποθοῦσι τὸν ὠκεανόν, σὺ δὲ δείχθητι ἄξιος τῶν προγόνων.

Εἶπε, καὶ διεγείρας τὴν αἰχμὴν τῆς Ἀγγουρβάδελ, ἐκέντησε τὸν ἀριστερὸν βραχίονα. Τὸ αἷμα, εἰσέτι ζωηρόν, ἀνεπήδησε, καὶ εἰς τὴν θέαν ταύτην ἐξήστραψαν οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ θνήσκοντος ἥρωος.

—Ἦδη, ἐψιθύρισε, μοι τείνουσι τὰς ἀγκάλας οἱ Εἰγχεῖριοι. Ἀκούω τὴν φωνὴν τῆς Γιαλλάρ, τῆς σάλπιγγος τοῦ φύλακος τῶν Ἀζων Χριμδάλ, ὅστις ἀγγέλλει τὴν προσεχῆ ἔλευσίν μου.

Ὁ Χαράλδης ἐκύψε δακρύων, ὅπως ἀσπασθῇ τὸν πατέρα, καὶ ἠσθάνθη ἐπὶ τῶν χειλέων τὴν ἐσχάτην αὐτοῦ πνοήν.

Τὴν νύκτα πᾶσαν ἠγρύπνησαν οἱ κυριώτεροι Ἴαρλοι παρὰ τὸ λείψανον, καὶ τὴν ἐπαύριον ἐσκάρφη τοῦ ἥρωος ὁ τάφος ἐπὶ τῆς ἀκτῆς, ὡς ἐπεθύμησε. Παρ' αὐτὸν δ' ἐτέθη ὁ προσφιλέστατος αὐτοῦ ἵππος, καὶ ἡ χρυσὴ πανοπλία μετὰ τῆς πιστῆς

Ἀγγουρβάδελ, ἐνῶ τῷ ἐνὸς γείτονος φέροντος πρὸς τὸ ἕτερον τὸ Βουδστόκ (1), ἡ θλιβερά εἰδησις ἐν ἀκαρεῖ διεδόθη, καὶ προσέδραμον πάντες οἱ περιφανέστεροι Ἴαρλοι μετὰ χιλιάδων λαοῦ.

Εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ Μεγάρου ἀπόστασιν εὐρίσκετο περίβλεπτος τοῦ Θῶρ ναός, καὶ τούτου οἱ ἱερεῖς προσελθόντες ἐτέλεσαν τὰς ἐπικηδείους πομπάς, ἐνῶ, πανταχόθεν συρρεύσαντες οἱ διάσημοι τῆς χώρας Σκάλδοι, ἐξύμνησαν ἐν θεοπνευστῶν δράσῃ τοῦ μεταστάντος ἄνδραγαθήματα. Ὁκτὼ ἡμέρας διήρκεσαν οἱ παρὰ τὸν τύμβον ἀγῶνες, τὸ δ' ἐσπέρας εἰργάζοντο πάντες εἰς τὴν ἐπιχωμάτωσιν τοῦ ὑψηλοῦ λόφου, τοῦ καλύπτοντος τὴν λάρνακα, ὅπως ὁ γέρον ἐξ ἀπόπτου ἐπισκοπῇ τὸ προσφιλέστατον αὐτῷ στοιχεῖον καθ' ἣν ὥραν ἐξέρχονται τῶν τάφων αἱ σκιαὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην διεδέχετο πάνδημος εἰλαπίνη, διήκουσα μέχρι βαθείας νυκτός, καὶ ὑπὸ τῶν πενθίμων ἁσμάτων τῶν Σκάλδων διακοπτομένη. Ὅτε δὲ τέλος τὸ ἔργον συνετελέσθη, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου ἐτέθη λίθος μετὰ χρυσῶν βούτων, ἀφηγουμένων τοῦ ἥρωος τοὺς ἄθλους, καὶ τὸ πλήθος διελύθη, ἀφοῦ ἕκαστος τῶν Βικίγκων ἔρριψεν ἐπὶ τῆς σοροῦ τελευταῖον χῶματος δράγμα.

Τότε δὲ ἤρχισε τὸ ἐπίσημον τοῦ μεταστάντος πένθος. Ὁ Χαράλδης, πιστὸς λάτρις, ὡς ὁ πατήρ, τῶν ἀρχαίων θεῶν, ἐπωφελήθη τῆς βασιλείας ταύτης ὅπως συνεχῶς ἐπισκέπτεται τὸν ναὸν τοῦ Θῶρ, καὶ πλανώμενος εἰς τὸ πέριξ ἀμφιλαφὲς ἄλσος, ἀναπολῇ τὸν προσφιλέστατον νεκρόν. Οὕτω δ' ἐσχετίσθη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοῦ θεοῦ, οὔτινες ἀμέριστον ἔτρεφον πρὸς αὐτὸν φίλτρον, καὶ παρ' αὐτῶν ἐμνήθη εἰς τὰ τῆς λατρείας τῶν Ἀζων, ἀκούσας ὅσα σπανίως ἀνακοινοῦνται εἰς τῶν μὴ κεχρισμένων τὰ ὦτα. Ὑπὸ τὰς παχυσκήους τοῦ ἄλσους ἐλάτας, τὰς λουομένας εἰς τὴν παρὰ τὸν ναὸν ἱερὰν λίμνην, ἐκάθητο συνήθως μετὰ τῶν σεβασμίων ἐκείνων ἀνδρῶν, καὶ πολλάκις ἐφ' ὧρας ὁλοκλήρους παρετείνοντο αἱ συνδιαλέξεις αὐταί.

Ἐκεῖ ἔμαθεν ὅτι εἰς τὸ μέσον τοῦ σύμπαντος κεῖται ἡ Μιδγάρδη, ἡ κατοικία τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι ταύτην περιέβαλλε πανταχόθεν ὁ Ὠκεανός, ἐν ᾧ ἐτρέφετο ὅρις ὑπερμεγέθης, ὁ Ἰωρδουμγάνδωρ, ὅτι πέραν τοῦ πόντου τούτου ὑπῆρχε τὸ ἐνδιαίτημα τῶν γιγάντων, τὸ Ἰοτουγγεῖμ, καὶ ἡ Οὐτγάρδη, βασιλείον αὐτῇ τοῦ Λόκη, θεοῦ ἀποβληθέντος ἐκ τῆς Ἀζγάρδης, ἡ οὐρανίας πόλεως, καὶ οἰκοῦντος ἡδὴ τὰ καταχθόνια, ὅπου πᾶσαν μηχανάται σκευωρίαν, ὅπως παρασύρῃ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὸ πο-

(1) Τὸ Βουδστόκ ἦν ῥάβδος, ἣν εἰς γείτων ἔπεμπε πρὸς τὸν ἕτερον διὰ δρομέως ἵν' ἀναγγείλῃ σπουδαίαν τινὰ εἴδησιν.

νηρόν· ὅτι ὑπεράνω τῶν καταχθονίων τούτων ὑπῆρχε τὸ Βαναχέϊμ, ἔνθα δικάζονται αἱ αἰθέριοι θεότητες, αἱ τὰ νέφη ἐμψυχῶσαι ἄνω· τέρω δὲ καὶ ταύτης ἡ Ἀζγάρδη, ἡ χώρα τῶν Ἀζων, περιέχουσα τὰ θεσπέσια αὐτῶν μέλαθρα, καὶ παρ' αὐτὴν τὸ Γλαδσχεῖμ καὶ τὸ Ἰδαλβάλ, ὅπου τρυφῶσιν οἱ μάκαρες. Ἔτι ὑψηλότερον τὸ βασιλείον τῶν Ἀλφων, ἡ θεοτήτων τοῦ φωτός· ὑπὲρ τοῦτο τὸ Μυσπελχέϊμ, τὸ στυγερόν Μέγαρον τοῦ Σουρτούρ, ἡ μέλανος θεοῦ τοῦ πυρός, καὶ δημιουργοῦ τῶν ὄλων. Οὗτος, κραδαίνων πυρίνην ῥομφαίαν, φυλάττει τὸ βασίλειον αὐτοῦ, ἰδίως δὲ φοβερά ἐσται ἡ ἐπενέργεια αὐτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Ραγναρόκ, ἥτοι τῆς συντελείας τοῦ παντός. Ὅτι κατ' ἀντίθετον διεύθυνσιν, ὑπὸ τὸ Ἰοτουγγέϊμ, εὐρηται τὸ Νιφφελχέϊμ, ἥτοι ἡ χώρα τῆς οὐμύχλης, τὸ βορειότατον μέρος τοῦ ἀρχεγόνου χάους, ἡ Τινοουγγαγάπ, οὗ τὸ νότιον κατέχει ἡ χώρα τοῦ πυρός. Ὅτι ἐν τῇ ἀπαίσιᾳ ταύτῃ χώρα τῶν νεκρῶν οἰκεῖ ἡ θεὰ τοῦ ἄδου Χέλα, τὸ σκοτεινὸν Μέγαρον Ναστράνδην, παρ' ᾧ ἀναβρῦει ἡ πηγὴ Χβεγεμίλ, ἥτις σχηματίζει δώδεκα ποταμούς, τοὺς Ἐλιβάδαρ. Ἐνταῦθα οἰκοῦσι προσέτι ὁ δεινὸς δράκων Νιδχόγγρ, ὅστις διακναίει μίαν τῶν τριῶν ρίζων τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς Ὑγδραζύλ, ὡς καὶ ὁ κύων Γάμρ. Καὶ τέλος ὅτι ὑπὸ τὸ Νιφφελχέϊμ κεῖται ἡ χώρα τῶν μελανῶν Ἀλφων, ἡ πνευμάτων τῆς νυκτός.

Ἐκεῖ ἐδιδάχθη τὰ περὶ τῶν δώδεκα θεῶν ἡ Ἀζων, υἱὸν τοῦ Ὀδίν καὶ τῆς Φρίγας, οὔτινες ἦλθον ἐξ ἀγνώστου ἀνατολικῆς χώρας τῆς Ἀζαχέϊμ, ἧς πρωτεύουσα ἡ Ἀζγάρδη. Εὐγλώτως περιέγραφον οἱ ἱερεῖς τὰ τῆς θείας ταύτης πόλεως. — «Ἐκεῖ, ἔλεγον, ἕκαστος τῶν Ἀζων κέκτῃται λαμπρὸν μέλαθρον· ἐκεῖ εὐρηται ἡ μεγάλη περιβολὴ Γλαδσχεῖμ, ὅπου αἱ ἑδραὶ ἐφ' ὧν κάθηνται οἱ θεοὶ δικάζοντες. Ἡ ὑψίστη καλούμενη Χλιδσκιόλφ ἀνῆκει τῷ Ὀδίν, ὅστις ἐκεῖθεν ἐφορᾷ σύμπασαν τὴν πλάσιν. Ἐκεῖ εὐρίσκεται ἡ Βαλχάλα, ἔνθα θεοὶ καὶ ἥρωες τρυφῶσι, πίνοντες μέθυ ¹⁾ καὶ ζῦθον. Ἐκεῖ πρὸς τούτοις καὶ τὸ Βιγγόλφ, ἐνδιαίτημα τῶν Ἀζιδῶν ἡ θεαινῶν, ὧν ἐκάστη ἐπίσης ἐκέκτητο ἴδιον μέλαθρον. Περὶ τὴν Ἀζγάρδην, προσέθετον, ἀνθεὶ τὸ ἄλσος Γλασίρ, ἐκ χρυσοφύλλων δένδρων ἀπαρτιζόμενον, καὶ παρ' αὐτῷ ὑπάρχει τὸ Ἰδαφέλδ, ὅπου θέλουσί ποτε δικάσθαι οἱ ἐκ τοῦ Ραγναρόκ διασωθέντες θεοὶ καὶ μάκαρες.» — Ἐξήγουν προσέτι ὅτι τὴν Ἀζγάρδην μετὰ τῆς Μιδγάρδης ἡ γῆς συνενοῖ τὸ Βιφρόστ ἡ οὐράνιον τόξον, ἀποτελοῦν γέφυραν διαρκῶς

παλλομένην, ἀλλ' οὐχ ἥττον στερεωτάτην, δι' ἧς ἀνέρχονται αἱ ψυχαὶ εἰς τὰ ἡλύσια, καὶ ἣν φυλάττει ὁ μυστηριώδης θεὸς Χεϊμδάλ. Ἐξίστόρουν ὅτι οἱ Ἀζοι, προσεζάρχοντες τοῦ Ὀδίν, ἐπλασαν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ φοβεροῦ γίγαντος Ὑμέρου τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καθορίσαντες συνάμα τὴν πορείαν τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης μετὰ τῆς ἀλληλουχίας ἡμερας καὶ νυκτός. Καὶ τὸ μὲν σῶμα παρέσχε τὴν θάλασσαν, τὸ κρανίον τὸν οὐρανόν, αἱ σάρκες τὸν χοῦν, τὰ ὅστ' αὐτὰ ὄρη, καὶ οἱ ὀδόντες τοὺς λίθους.

Περὶ δὲ τὴν ὀψίαν δειλίαν, ὅτε μυστηριώδες ῥίγος διέτρεχε τοῦ ἱεροῦ ἄλσους τὰς κρύπτας, περιέγραφον οἱ ἐκ τῆς συγκινήσεως ὠχρίωντες οἰωνοσκόποι τὸ φοβερόν Ραγναρόκ, ἥτοι «δύσιν τῶν θεῶν», τὴν ἀπαίσιαν τοῦ σύμπαντος ταύτην καταστροφὴν. — «Ὁ Βάλδερ, ἔλεγον, ὁ θεὸς τοῦ φωτός καὶ τῆς ἀγαθότητος, ὁ περικαλλὴς, ὁ σοφός, ὁ πρόσχαρις, ὁρᾷ ὄνειρα φοβερά. Οἱ θεοὶ πλήρεις φροντίδων συγκροτοῦσιν ἐκκλησίαν. Ὁ Ὀδίν ἐξεγείρει τότε τοῦ τάφου τὴν νεκρὰν οἰωνοσκόπον Βάλαν, ὅπως προείπη τὸ συμβησόμενον, ἀλλ' αὕτη ἀνθίσταται, καὶ τέλος περιγράφει, πρὸς φρίκην αὐτοῦ, τὴν ἐπικειμένην φοβεράν πανωλεθρίαν ⁽¹⁾. Τότε ἡ μήτηρ τοῦ Βάλδερ Φρίγα παρακαλεῖ μὲν πάντα τὰ πλάσματα, ἵνα μὴ βλάψωσι τὸν προσφιλεῖ υἱόν, ἀλλὰ λησμονεῖ τὴν παράσιτον λόρανθον, διότι ἐφαίνετο ἀκίνδυνος. Ὁ πονηρὸς Λόκης, λοχῶν ἐκεῖ πλησίον, ἀκούει τοῦτο, καὶ κατασκευάζει ἐκ τῆς λοράνθου θανασίμον ἐγγχος. Ὀλίγον δὲ ἀργότερον, ἐνῷ ἔπαιζον οἱ θεοὶ ῥίπτοντες τὰς λόγχας κατὰ τοῦ Βάλδερ, ὃν ἐγνώριζον ἀλώβητον, ἔρπει ὁ Λόκης πρὸς τὸν τυφλὸν τοῦ σκότους θεὸν Χόδερ, ἀδελφὸν τοῦ Βάλδερ, δίδει αὐτῷ τὸ δῆθεν ἀθῶον ἐγγχος, καὶ μετ' ὀλίγον ῥιφθὲν διευθύνει αὐτὸ πρὸς τὴν καρδίαν τοῦ παμφιλήτου θεοῦ. Ἀμύθητον ἄλγος καταλαμβάνει τότε τοὺς Ἀζους, καὶ δικαίως, διότι μετὰ τὸ κακούργημα τοῦτο λύνονται τὰ δεσμὰ τοῦ νόμου, ἅτινα κατεῖχον τὰ φθοροποιὰ τέρατα εἰς τὰ καταχθόνια. Φόνος, ἔρις καὶ προδοσία διαιρεῖ τοὺς ἐπιστηθίους φίλους, τριετὴς χειμὼν, τὸ Φιμβουλθέτερ, στερεῖ τὸν ἥλιον τοῦ θάλπους αὐτοῦ, πᾶσα ζωὴ μαραίνεται, καὶ τότε ἄρχεται τὸ ἀπαίσιον Ραγναρόκ. Ὁ λύκος Σκόλ καταπίνει τὸν ἥλιον, ὁ λύκος Χάτης τὴν σελήνην, οἱ ἀστέρες καταπίπτουσιν, ἡ γῆ κλονίζεται, ὁ μέγας ὄφις Ἰωρδουμγάνδωρ ἐξορμᾷ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὁ λύκος Φένρις θραύει τὰς μαγικὰς αὐτοῦ πέδας· τὸ Ναγλφάρ, πλοῖον κατασκευασθὲν ἐκ τῶν ὀνύχων τῶν νεκρῶν, πλέει ἐπὶ τῶν ὑδάτων· ὁ Λόκης ἐπάγει τοὺς Χριμθούρους, ἡ γίγαντας

(1) Τὸ μέθυ meth, ὅπερ κατασκευάζετο ἐκ μέλιτος καὶ βρυωνίας, ἦν τὸ κύριον τῶν βορείων λαῶν ποτὸν ἐνθυμίζον τὸν Ὀμηρικὸν κυκεῶνα· ἀλλ' ἐν κοινῇ χρήσει διετέλει καὶ ζῦθος.

(1) Ἡ ἀφήγησις αὕτη εὐρηται ἐν τῇ Ἰσλανδικῇ Ἐδδα, καὶ καλεῖται Βεγταμσκιδα ἥτοι «θρήνος τοῦ ἀποδήμου». — «Ἐννοεῖτε ἤδη ἡ οὐ»; — Διὰ τῆς ἐπιδόου ταύτης κλείει ἡ Βάλα πᾶσας τὰς προφητείας αὐτῆς.

τῶν πάγων· ὁ Σουρτοῦρ τὰ τέκνα τοῦ Μοῦσπελ, ἡ γίγαντας τοῦ πυρός, οἵτινες καλπάζοντες βιαιώς ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τόξου Βιφρόστ καταθράυουσιν αὐτό. Τότε ἐξυπνᾷ ὁ φύλαξ αὐτοῦ Χεϊμδάλ, καὶ ἀφυπνίζει διὰ τῆς σάλπιγγος Γιαλλάρ τοὺς Ἄζους, οἵτινες σπεύδουσιν εἰς τὸν ἀγῶνα. Διεξάγεται οὕτω μάχη φοβερά ἐπὶ τῆς πεδιάδος Βιγρίδ, ἐχούσης εὖρος καὶ μῆκος ἑκατὸν λευγῶν. Ὁ Ὀδὴν συμπλέκεται πρὸς τὸν λύκον Φένρις, ὁ Θῶρ πρὸς τὸν ὄφιν τῆς γῆς, ὁ Φρέϋρ παλαίει πρὸς τὸν Σουρτοῦρ, ὁ Τῦρ κατὰ τοῦ τεραστίου κυνὸς Γάμρ, ὁ Χεϊμδάλ κατὰ τοῦ Λόκη, καὶ πανταχοῦ ἡττῶνται οἱ θεοί, καίτοι φρονεῦνται ὁ Γάμρ, ὁ Λόκης, καὶ ὁ Φένρις. Ὁ Σουρτοῦρ ρίπτει τότε φλόγας, καὶ ἀνάπτων πυρκαϊὰν φοβεράν, τὴν Σουρταλόγην, κατακαίει τὸ σύμπαν, οὕτω δὲ καταστρέφονται θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι μετὰ τῶν βασιλείων αὐτῶν. Ἀλλὰ συνεπιεία τῆς πανωλεθρίας ταύτης ἐξέρχεται τῆς θαλάσσης τὸ Ἰδαβάλ, γῆ μακαριωτέρα καὶ περικαλλεστέρα, ἐνθα ζῶσι πλέον ὁ Βάλδερ καὶ ὁ Χόδερ μετὰ τῶν κεκαθαρμένων θεῶν καὶ τῶν ἀγνωτέρων ἐκ τῶν ἀνθρώπων. »

Ἔπεται συνέχεια.

ΚΛΕΩΝ ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

[Τὸ κατωτέρω ἄρθρον ἐλήφθη ἐκ τοῦ μετ' ὀλίγον δημοσιευομένου δευτέρου φυλλαδίου τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Μπάρτ καὶ Χίρστ ἐκδιδομένου «Ἐγκυκλοπαιδικοῦ Λεξικοῦ.»]

ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο φέρεται βιβλίον τι, συντεταγμένον ἀτέχνως κατὰ μίμησιν τῶν Προφητῶν τῆς Π. Δ. καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Ἰωάννου καὶ προλέγον διήγεν εἰς γλῶσσαν μιζοβάρβαρον τὰς τύχας τῶν δυτικῶν καὶ βορείων κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἐνιαχοῦ ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰς τῆς Ἀνατολῆς. Ἐν τῷ προλόγῳ δηλοῦται ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο συνεγράφη τὸ πρῶτον ἑλληνιστὶ τῷ 1279 ἐν Μεσσηνίᾳ τῆς Ἰταλίας, ὑπὸ Ἱερωνύμου Ἀγαθαγγέλου «ιερομονάχου τῆς τοῦ μεγάλου Βασιλείου τάξεως, γεγεννημένου ἐν Ρόδῳ» καὶ ὅτι Ἰταλικὴ μετάφρασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Βενεδικτίνου ἱερομονάχου Ἰακώβου τοῦ Παλαιώτου ἐξεδόθη τῷ 1555 ἐν Μεδιολάνῳ, ἐκ ταύτης δὲ μετεγλωττίσθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν τῷ 1751 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Θεοκλήτου Πολυειδοῦς. Προστίθεται δ' ἐν τῷ προλόγῳ ὅτι ὁ μεταφραστὴς εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ἐκδόσιν τοῦ 1708, γενομένην ἐν Πρασουίχ (:)· Καὶ τόπον μὲν τῆς τελευταίας ἐκδόσεως πιθανῶς ἐννοεῖ ὁ γράφων τὸ Βρούνσβικ τῆς Γερμανίας, ἂν μὴ τὸ Πρασουίχ (Prasuiysch) τῆς Πολωνίας. Ἀλλ' ὅσα λέγει περὶ συγγραφῆς καὶ ἐκδόσεως τοῦ βιβλίου εἶνε πεπλασμένα. Πάσαι αἱ ἐρευναι

ἡμῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις πρὸς εὔρεσιν τῆς ἐ-Μεδιολάνοις ἐκδόσεως ἀπέβησαν μάταιαι· αὐτὸ δὲ τὸ κείμενον τῆς Ὀπτασίας τοῦ Ἀγαθαγγέλου, ἀναφερόμενον εἰς ἱστορικὰ γεγονότα τῶν ἀρχῶν κυρίως τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦ 1745, ἐλέγχει συγγραφὰ αὐτὸν τὸν ὡς μεταφραστὴν παρουσιαζόμενον Πολυειδῆ, ὅστις ἦν ἀνὴρ πολυμαθὴς γράψας ἐκκλησιαστικά τινα συγγράμματα, ὧν ἐν εἰς λατινικὴν καὶ γερμανικὴν γλῶσσαν, καὶ ἐπὶ πολὺν χρόνον διατρίψας ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις τῆς δυτικῆς καὶ τῆς βορείου Εὐρώπης. Ὁ Πολυειδὴς παρεσκεύασε μὲν πρὸς ἔκδοσιν, ἀλλὰ δὲν ἐδημοσίευσεν τὴν ψευδεπίγραφον Ὀπτασίαν μετὰ τὸν πρόλογον ἔπεται ἀφιέρωσις τοῦ βιβλίου εἰς ἄγνωστον, ἀφελέντος κενοῦ χώρου ὅπως προστεθῇ τὸ ὄνομα κατὰ τὴν τύπωσιν. Ἡ παλαιότερα γνωστὴ ἡμῖν ἐκδοσις ἐγένετο ἐν Ἀθήναις τῷ 1837. Τύποις Α. Κορομηλᾶ, ἥτις σημειοῦται ὡς δευτέρα· μετὰ ἐν ἔτος (1838) ἐξεδόθη ὁ Ἀγαθαγγελοῦ ὑπὸ Π. Δ. Στεφανίτση ἐν «Συλλογῇ διαφόρων προρρήσεων.» Ἀλλὰ προτοῦ ἐκδοθῇ διὰ τοῦ τύπου ἡ Ὀπτασία τοῦ Ἀγαθαγγέλου ἦν γνωστοτάτη τοῖς Ἑλλησιν ἐν χειρογράφοις, τὰ δ' ἀντίγραφα αὐτῆς ἐπολλαπλασιάσθησαν μάλιστα κατὰ τὸ τέλος τῆς παρελθούσης καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς παρούσης ἑκατονταετηρίδος.

Ἡ οὐχὶ ἀναξία λόγου ῥοπή ἦν ἔσχεν ὁ Ἀγαθαγγελοῦ πρὸς ἀναρρίπισιν τοῦ φρονήματος κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς δουλείας χρόνους ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ μὴ καταφρονήσωμεν τὸ ἄτεχνον τοῦτο κατασκευάσμα τοῦ Πολυειδοῦς. Ὅτι ἐπέρρωσε τὰς ἐλπίδας τοῦ ἔθνους περὶ ἀπελευθερώσεως καὶ ἀνακτήσεως τῆς πατρίδος χώρας εἶναι ἀνεπίδεκτον ἀμφισβήτησεως, ὁμολογοῦσι δὲ τοῦτο οἱ πλεῖστοι τῶν ἱστορικῶν τῆς ἡμετέρας ἐθνεγεσίας. «Τὸ πλῆθος, λέγει ὁ Φιλήμων ἐν Δοκιμίῳ περὶ τῆς φιλικῆς ἐταιρίας (σ. 217), ἔχειραγωγεῖτο ὠφελίμως καὶ ἀπὸ τὰς ὀπτασίας τοῦ Ἀγαθαγγέλου, πιστεῦον δογματικῶς τὴν μέλλουσαν μεταβολὴν τῆς τύχης του.» Ἡ πίστις περὶ τοῦ ἀψευδοῦς τῶν χρησμῶν τοῦ Ἀγαθαγγέλου διετηρήθη ἀκράδαντος καὶ μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, μόλις καὶ βραδέως ἀπαμβλυνθεῖσα μετὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἡμῶν οὐχὶ σπανίως ὁ λαὸς πρὸς κύρωσιν τῶν ἐθνικῶν ὀνείρων ἀναφέρει ὅτι «τὸ λένε τὰ χαρτιά μας κι' ὁ Ἀγαθαγγελοῦ», ὑπάρχουσι δὲ καὶ τινες εὐάριθμοι ἀκόμη Ἀγαθαγγελισταί, καὶ ἐκδίδονται ἐνίοτε νέαι ἐρμηνεῖαι τῆς Ὀπτασίας τοῦ Ἀγαθαγγέλου.

Τίνα σκοπὸν εἶχεν ὁ Πολυειδὴς πλαστοουργῶν τὸν Ἀγαθαγγελον δὲν δυνάμεθα νὰ διαγνώσωμεν ἀσφαλῶς. Ὅτι ἔγραφε κατ' εἰσήγησιν Ῥωσικὴν